

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

17. De applicatione sensuum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

riamur sapius, per facile nobis esse affectu, & vix vlla ratiocinatione sanctis cogitationibus occupari: ita vt pio motu protinus correptis, vix vlla abundantiore materia sit opus; consultius tamen est, Beati Ludouici Gonzagæ exemplo, se dulo se præparare: sic enim exercetur pietas, humilitas non sibi sed Deo fidens conseruatur, & ad orationem cum ea, quæ Deo debita est, reuerentia acceditur. Astuse est, fraudulentèrque decipientis dæmonis calliditas, qua nos ab hac præparatione auerit, persuadens, frustra id tempus teri, cum vna res obiecta sufficiat in totum meditationis tempus, aut cum sæpè id meditati simus, & materiam de memoria teneamus: melius fore si aliud aliquid egerimus: sic facile cedimus, & malè cedunt omnia: vixq; aliam crebriorem, & ad plures pertinentem causam reperies, cur es languida, otiosa, infructuosa reddatur oratio, quàm quòd ea, quæ deberet, præparatio non adhibetur. Indeque forsàn non malè idem docemur, quòd non casu, sed omnia ordinantis Dei consilio factum est, vt linguâ sacrâ, ieiuna quidem illa, & in eloquendo sterili, at fecunda sensibus, eadem dictio *WTP* quæ sanctificari & sanctum esse significat, eadem quoque significet destinare, segregare, consecrare, ab vsu profano semouete, ad Dei cultum aut vsum seponere, accommodare, certoque ritu præparare: quasi si sanctitatis & præparationis rationes tam insolubili nexu iunctæ cohæreant, vt neutra possit ab altera seiungi, profanusque sit futurus qui animum ad profana profuderit, sanctus verò qui ad sancta sollicitè se compararit, imò & sanctitatis modum, pro apparatus modo sit consecuturus. quippe nobis cum tam copioso & liberali largitore res est, vt quàm ad accipiendum parati, tam sit ad effundenda maiora dona propensus. Probare possem, sed quid opus est: te ego, quisquis hæc lecturus es, per tuam salutem, per Christi viscera compello, proba tu ipse, periculum fac, te ipsum vince, vim torpori infer, diligenter & constanter ad orationem te compara, & nisi hæc vera compereris, tum verò plani & impostoris mihi crimen impinge.

C A P V T XVII.

De applicatione sensuum.

EX ijs quæ de meditatione dicta sunt, iam nobis expeditius fuerit, ea quæ restant perstringere: isti enim prorsus innituntur, & per illam, ad reliqua summa omnia, facilis patet aditus.

Et quidem applicationem sensuum nuncupauit B. P. Ignatius, pium quendam modum historica Christi Domini, atq; ad eò Sanctorum gesta, mente reuoluenti, inquirendo id quodecumque sensibus excitandis esset aptum, & vt loquitur, *quinque imaginarios sensus circa ea exercendo*. Inest enim phantasia, & animo nostro

vis quædam, qua sensuum motiones omnes, & delectationes aut auersiones, ipsa sibi possit effingere, illisque haud multò secùs, quàm præsentibus tangere permoveri: quam vim ad hoc orandi genus quando conferimus, quærimus imaginariè videre quidquid de re illa sancta, quam nobis quasi præsentem fingimus, videri potest; audire, quod audiri; olfacere, gustare, quod olfieri & gustari; tangere denique quidquid tangi potest, vt vestimenta, loca, & quidquid decorè effingitur. In quam rem ea sunt apta omnia quæ propriè sensus ferunt, vt lumen & color oculos; soni & voces, aures; odores, odoratum; saporès, gustum, tactum verò ferunt calor, frigus, siccitas, humor, graue, leue. Sensuum quoque sunt figura, magnitudo, motus, quies: distantia, vicinitas, situs, continuuum, interruptum, asperum, læue, molle, durum, transparès, opacum, liquidum, solidum, pulcrum, turpe, simile, dissimile: de quibus vide nostrum Riccium p. 2. tract. 7.

Interdum, sed rariùs, quinque sensuum singulorum exercendorum materiam aptam reperies, vt in meditationibus quæ de incarnatione, natiuitate, passionibus, peregrinationibus, & passione Domini sunt: interdum cuidã, vt olfactui, & gustui, sua deerit aptior materia; tum autem & erit in ceteris diuinitas inharendum, & ratiocinando ad quandam odoris & gustus similitudinem mens nostra traducenda, *interiore*, quæ B. Patris verba sunt, *gustu & olfactu sentiendo, quæta sit suauitas & dulcedo, diuinitatis, anima, eiusq; virtutum, ac ceterorum omnium, iuxta rationem persone quam consideramus.*

In harum autem incorporalium rerum gustu & olfactu, cum sit perdifficile odorem à sapore secernere, ne in his parum vtiliter distinguendis multum laboretur, B. Pater simul vtrumque coniunxit: atque isto modo passim & vulgò, plures vt conuenit. Nil tamen impedit, quin ex varia horum sensuum functione, distinctam quandam vim delectabilem in rebus eiusmodi discriminare possimus: nam si rectè philosophabimur, odor nobis lenè quoddam delectamentum afflat, quod nos nulla naturæ necessitate detinet, nulla grauiore vtilitate afficit, at allicit, at blãditur, & lenissimè demulcet: gustatus verò, vitæ nostræ, valetudini, & reficiendis viribus est magis necessarius, & quæ per illum percipiuntur, longè acriùs vel obsunt vel prosunt. Iam ergo in diuinitate, in anima sancta, in virtutibus, in persona Iesu Christi Domini nostri, Beatæ Mariæ, & Sanctorum, quædam elucent quæ splendore, amabilitate, modestia, decoro suo, non aliud quàm leniter nos alliciunt, suauique oblectatione perfundunt; hæc ego odorati comparauero, putemque odorari virtutem, non aliud esse, quàm placida quadam quiete perferentiscere, quàm suavis & accepta sit. At verò gustatio virtutis est, cum in ea fortiores quædam deliciae sentiuntur, quibus ita mens quodammodo ebriatur, vel virtutis ac sanctitatis contuitu absorberur, vt suæ inimitatis oblita nouas vires induere, meliora multa persequi sit parata. hoc profectò sanctè gustare, hoc est istiusmodi virtute exemploque fulciri, hoc denique nutritione laudatissima mentem suam æternæ vitæ consecrare. Ita que quod

vali-

validius, quod robustius, quod magis vitale est, quod neruos vel virtuti addit, vel vitio incidit, hoc ego ad gustatum cibatumue referre maluerim: quod verò lenius, blandius, delectabilius arridet, atque ad se molliter inuitat, id verò ad odoratum & olfactum propius artinere putem. Quæ animaduersio id etiam obiter docet, vt in rebus & tactis cum sanctitate coniunctis, horum vtrumque queramus, nempe vt ex eis lenis quidam & iucundus personarum aut rerum sanctarum sensus excitetur: atque inde cooriamur vegetiores, perceptæque atque imo animæ nostræ sinu, quasi ventriculo, digestæ, & quodammodo incoctæ sanctitatis succo nos reficiamus, vires instauremus & augeamus, animique vitam beatæ immortalitati nutriamus. Verumtamen si cui, & si quando minus erit promptum, hoc vtrumque distingui, nihil admodum vigeo; potest eodem numero id omne censere, satis id fuerit, si se vtiliter exercuerit.

Non est autem huic orandi generi certus aliquis finis, ad aliquam virtutem, piæque affectum propositus, sed per totam rem aliquam gestam, quasi per amplum quendam & amœnum, variæque consitum hortum vagatur, & sensus animi oblectat, veluti si in horto illo modò fructus rosæque manu carperet, modò naribus admoueret, gustaret poma, gratos lenè fluentium riuulorum susurros audiret, vermiculatos plurimorum horum colores miraretur: eodem nonnumquam momento temporis multigenam varijs sensibus delectationem hauriret, abrumperet nonnumquam, abruptamque reuocaret, reuocaram paulò post alijs commutaret, & sic multipliciter alternando grata vicissitudine sensus illuderet. Ita planè nobis hic agendum est, sit nobis instar areolæ, instar horti & viridarij, sancta ea quam spectamus historia, sit personarum, sit virtutum, rerum, euentuum varia & implexa quædam series, sua non desint diuerbia, motus, expectationes inopinæ & anxietum verò si probissimè rei gestæ ordinem ac partes omnes tenemus, in eam ingrediamur, serioque vt si sub oculos nostros id perageretur, partes omnes, partiumque singularum circumstantias, tam quæ factæ, quam quæ probabili coniectura esse potuere, perscrutemur, curiosoque & cupidè singuli sensus quid suum sit à singulis hauriant, tumque re ipsa sentiemus quàm iucundum sit hoc exercitium, & ad maiora nos præparet.

Vult autem Beatus Pater vt illa iucunditas vtilitate condiatur, neque tantopere delectemur alienis, vt nostri memores non simus: itaque præcipit è singulis vtilitatem nostram elici, omnia in vsum nostrum attrahi, adaptari nobis quæ fructum aliquem afferre possint, vt fiat nobis deuotionis, vel boni cuiuslibet spiritualis maior accessio. ita ille.

Cetera quæ hac de re desiderari possent petantur è cap. de Memoria, videaturque vt summa & accurata veritatis, probabilitatis & decori ratio habeatur. In ipso verò vsu, variè sensus misceri possunt, vt interdum ab eis quæ sunt

Ggg ;

visus,

visus, interdum ab eis quæ sunt auditus, vel aliorum inchoetur, tum deinceps ex vno in alium sit frequens transfultus, non alia quam rerum ita postulantium lege seruata.

C A P V T XVIII.

De contemplatione.

Quid sit contemplatio, & quomodo à meditatione distinguatur, videtur vel solo nomine præferri: quippe contemplari, est attentius contueri, & contemplatio quidam est contentior intuitus, qui (quantum ad rem nostram facit) in res diuinas, aut sacras, quasi in conspectu diuinæ maiestatis, ex aliquo sacro fine perdurat, fermeque admiratione atque amore continetur. Ergo contemplantis animus, quasi obtutu in vno defixus hæret, eiusdemque perfectionis ac pulcritudinis ardenti amore absorptus, ab ea non recedit, videt, nec videndo satiatur, & quo penitiùs videt, eo magis ad videndum inardescit! Cum tamen meditatio ratiocinatione ex vno in aliud feratur, & rebus aut affectibus varijs inquirendis, cum labore inuigilet.

Est autem duplex contemplatio, perfectior vna, altera imperfectior: imperfectior est, quæ mysterium aliquod, vel virtutem, aut personam paulatim partiteq; contemplatur, modò hanc, modò illam partem amore dignam contemplando vel admirando. Quod contemplationis genus, ad applicationem sensuum proximè accedit; quippe velut illa, paulatim ex vno transit in aliud; ab ea verò recedit, quòd applicatio sensuum ea omnia & sola vestiget, quæ sensibus mouendis apta sunt, contemplatio verò his omissis alia præstantiora se Ætat, in personas, in res, in honesti, decori, perfecti, rari, admirabilis, occulti, iusti, æterni, & eiusmodi formas intuendas abripitur.

Perfectior verò contemplatio vel tantam varietatem non amplectitur, vel eam totam vno quasi lucis radio collectam comprehensamque speculatur: hoc autem facit, dilatione quadam liberrimè circumquaque diffusæ mentis, multa simul eodem contuitu complectentis. Quod profectò donum Dei singulare est, cor dilatantis, sapientiam donantis, intellectum scripturarum & mysteriorum infundentis; ad quòd tamen meditatio frequens & sedula multum conducit, tum vt id prece multa impetrare, mentisque puritate possit capere, tum etiam vt ipsa frequentatione ad Deum accedendi illustratio euadat: etenim non malè moniti sumus, Accedite ad eum, & illuminamini. Ac quemadmodum si quis tabulam multa rerum varietate depictam sapiùs intuetur, si per amplius aedificij partes omnes collustrat curiosius & frequentius; is facili negotio totius illius picturæ, totius item aedificij vnam sibi ideam animo repræsentat: ita